

40 anys de Parlament restaurat

written by Jordi Bohigas | 26 de febrer de 2021

Article publicat a "Celobert", núm. 188, el febrer de 2021.

Aquest 2020 s'han commemorat els 40 anys de la restitució del Parlament de Catalunya, abolit per la dictadura franquista i restaurat per l'Estatut d'Autonomia de 1979. Quan s'iniciaren les sessions, el 10 d'abril de 1980, feia gairebé 5 anys de la mort del dictador Franco. Com a emplaçament de la institució s'escollí el mateix palau que ho havia estat durant l'etapa republicana: l'edifici de l'antic arsenal de la Ciutadella filipista, que calgué remodelar ja que durant el franquisme romangué tancat. Abans, havia estat la seu del Museu Municipal d'Art. L'any 1980 s'hagueren de col·locar bancs a l'espai entre les llotges per encabir els cinquanta membres més de què constava el Parlament restaurat, fins a arribar el 135 actuals. Més endavant, l'any 1986 es completaria la reforma convertint aquests bancs en butaques i limitant l'espai de les llotges d'autoritats i personalitats.

El Parlament de Catalunya és l'assemblea legislativa unicameral de què es dota l'autonomia catalana, que anomenem Generalitat, en virtut de la Constitució i l'Estatut. La Generalitat es conforma de tres institucions principals: el Parlament, el President i el Consell Executiu. Cadascuna es relaciona intrínsecament: el Parlament té, a banda d'una funció legislativa dins el marc constitucional espanyol, la important funció d'elegir, en la sessió d'investidura, el president de la Generalitat i aquest al seu torn ho fa amb el seu consell executiu, del qual emana tota l'administració. A banda, també aprova els pressupostos, impulsa i controla l'acció política i de govern.

Les primeres eleccions autonòmiques de la democràcia

postfranquista se celebraren el 20 de març de 1980, en les quals s'escolliren els primers diputats que ocuparen els 135 escons del Parlament. Per primera vegada en unes eleccions al Parlament les dones van poder ser electores i elegibles, i vuit dones van ocupar els escons de l'hemicicle. Amb els anys, aquesta representació ha anat creixent fins a les cinquanta-nou diputades actuals, el 44% dels escons de la cambra, encara que sigui amb l'ajuda del principi de paritat que regeixen els comicis a Espanya. En totes les èpoques, la republicana i la monàrquica-borbònica actual, el marc electoral de les eleccions ha estat sempre –per absència d'una llei pròpia– el de la província. Així, el conjunt dels diputats elegits en les 4 províncies dites catalanes conformen els 135 escons de l'hemicicle, un número que s'ha mantingut invariable malgrat el constant creixement total de la població.

Parlament de Catalunya

Aquelles primeres eleccions donaren la victòria a la coalició CiU, liderada per Jordi Pujol, que necessità el suport de UCD i ERC per governar. El pacte d'investidura significà la cessió de la Presidència del Parlament al candidat d'ERC, el M.H. President Heribert Barrera i Costa. A partir de la primera majoria absoluta de Pujol (1984), la Presidència del Parlament va recaure en un diputat d'UDC, el soci de coalició, en funció del repartiment intern del poder. Miquel Coll i Alentorn ho va ser en la 2a legislatura (1984-1988), seguit de Joaquim Xicoy i Bassegoda en la III i IV (1988-1995). La pèrdua de majoria absoluta, el 1995, de Jordi Pujol va portar a investir com a

president del Parlament el dirigent històric dels socialistes catalans, Joan Raventós i Carner, que ho va ser durant la V legislatura. Tot seguit, els pactes de governabilitat de CiU amb el PP van fer tornar a la Presidència del Parlament a un democristià, Joan Rigol i Roig (1999-2003), durant la darrera legislatura de Pujol com a president de la Generalitat. El succeïren dos tripartits (PSC-ERC i ICV), el primer encapçalat per Pasqual Maragall i el segon per José Montilla, que dugueren a la Presidència del Parlament el candidat d'ERC, Ernest Benach i Pascual (2003-2010).

Les eleccions de finals de 2010 es van dur en un clima de crisi econòmica i amb el denominat Procés d'independència ja engegat, la qual cosa va dur altra vegada a CiU al Govern de la Generalitat i el retorn de la Presidència de la Cambra a Unió, en la persona de la primera dona que ocuparia aquesta magistratura: Núria de Gispert i Català. De Gispert seria presidenta del Parlament durant les curtes IX i X legislatures (2010-2015) que comportà, entre altres coses, la dissolució de la Federació de CiU i la convocatòria de noves eleccions plebiscitàries el setembre de 2015. Els comicis, que dugueren la victòria de la coalició sobiranista Junts pel Sí, acceleraren el ritme del Procés, el qual convertí el Parlament en un lloc neuràlgic de debat i discussió a l'entorn de la independència de Catalunya, i amb la consolidació del partit unionista Ciudadanos, que superaria el PP en agressivitat anticatalanista. En aquell moment, Felip VI trencà el costum reial de rebre el president del Parlament un cop escollit nou president de la Generalitat, per signar el decret de nomenament.

Amb la victòria electoral de Junts pel Sí (CDC i ERC) la Presidència del Parlament va recaure en una activista, propera a ERC, la presidenta de l'Assemblea Nacional Catalana Carme Forcadell i Lluís. Forcadell hagué de viure en primera persona el clima de crispació que generà la XI legislatura, sobretot amb l'aprovació, el setembre de 2017, de les lleis de

desconnexió i la realització del Referèndum Unilateral d'Independència, que comportà el final de la legislatura i l'empresonament, si no exili, de diferents membres de la mesa i del govern català al llarg d'octubre i novembre d'aquell mateix any.

L'“actual” legislatura va començar per una convocatòria d'eleccions del president del govern espanyol i s'ha acabat, també per primera vegada en la història del Parlament, per decisió no d'un president de la Generalitat, sinó com a conseqüència col·lateral de la decisió d'un jutge d'inhabilitar el president, Quim Torra.

El Parlament ha estat l'escenari de discussió i de debat de lleis i altres temes de l'actualitat política, social, econòmica i cultural de cada moment durant aquests ja gairebé quaranta-un anys de vida. S'hi han aprovat lleis substancials, com ara la de creació de TV3 i la de sanitat (1983), la de Política Lingüística (1998), les importants lleis d'ordenació territorial (1983 i 1995), Municipal (2003) i d'urbanisme (2010), la Llei d'Educació (2009) i tantes altres com les de serveis socials (2007), drets de les dones (2008) o del dret de renda garantida de ciutadania (2017). També s'han produït llargues discussions –i a voltes estèrils–, com ara el del nou Estatut, aprovat el 2006 i laminat pocs anys més tard pel Tribunal Constitucional. Cal dir que en els últims deu anys, unes 32 lleis de la Generalitat han estat derogades o bé estan en procés de revisió pel citat Tribunal.

La XII legislatura ha estat, també, la que més canvis de diputats de la història hi ha hagut: 37 dels 135 parlamentaris que van iniciar el mandat el gener del 2018 no l'han acabat. Entre altres raons, per la suspensió dels diputats presos per part del Tribunal Suprem, la qual cosa també va obrir una esquerda entre JxCat (l'espai postconvergent) i ERC, que va significar la no renovació dels seus seients. L'“independentisme” va perdre la majoria al Parlament i no la va recuperar fins al maig del 2019, quan els presos polítics

Josep Rull, Jordi Turull, Raül Romeva i també Jordi Sànchez i Oriol Junqueras van ser substituïts un cop escollits diputats al Congrés i al Senat. En el cas de l'expresident Carles Puigdemont i l'exconseller Toni Comín, a l'exili, la substitució no es va fer fins al gener del 2020, ja com a eurodiputats.

L'autèntic *Tsunami* de la política catalana ha acabat sent, doncs, el mal anomenat Procés, que ha esdevingut l'eina no per fer la independència sinó a través de la qual els dos partits dits sobiranistes han dissimulat la seva pugna fratricida per l'hegemonia dins la política autonòmica. La institució del Parlament afronta el futur, doncs, amb una important crisi d'identitat, fruit d'un clima de polarització entre sobiranistes i unionistes, de reconfiguració de l'espai sobiranista i de legitimitat d'una institució autonòmica en el marc d'un moment polític caracteritzat per la involució autonòmica i la necessitat d'implantar el resultat inapel·lable del referèndum del 1r d'Octubre de 2017.